

Дмитренко О., аспірант спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування Науковий керівник: Липовська Н.А., д.держ.упр., професор, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування
(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

САМООРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Самоорганізація - це ключовий механізм активізації громадян у вирішенні власних потреб, захисту власних інтересів та спільного розвитку територій.

Територіальні громади володіють значним потенціалом для самоорганізації, оскільки вони об'єднують людей на основі спільної проживання в певній географічній області. Цей потенціал може бути використаний для розв'язання різноманітних завдань, від забезпечення соціального захисту населення до збереження природних ресурсів та підтримки місцевої економіки.

Враховуючи європейсько-орієнтовані вектори соціально-економічної інтеграції, процеси демократизації українського суспільства є пріоритетом розвитку. В умовах незбалансованого територіального розвитку важливим аспектом забезпечення цілісності та зростання макроекономічних показників країни є визначення механізмів реалізації потенціалу окремих територій, що з урахуванням синергетичного ефекту надасть додаткові можливості для розвитку держави в цілому. Правова держава має розвиватися на основі забезпечення конституційних прав і можливостей кожного громадянина через розвиток громадянського суспільства та підвищення ефективності системи державного управління. Україна, обравши шлях провідних європейських країн, визначила пріоритетними процеси субсидіарності та децентралізації управління в структурі держави, що стало основою для впровадження реформи децентралізації влади та територіального поділу.

Створення нового типу територіальних утворень – об'єднаних територіальних громад – створило додаткові можливості для розвитку потенціалу окремих територій, формування соціально активної громади, створення фінансових можливостей для реалізації проектів із забезпечення соціально-економічного розвитку у сфері. Створення інститутів громадянського суспільства покликане забезпечити формування свідомої, активної та відповідальної громади, здатної формувати власні пропозиції щодо забезпечення розвитку територій, реалізовувати їх та здійснювати моніторинг на всіх етапах реалізації проекту та фінансової підтримки.

Передача повноважень від центрального державного управління до сфери, що є основою реформи децентралізації влади, забезпечує умови для формування та прийняття управлінських рішень територіального розвитку з урахуванням місцевої специфіки. А забезпечення місцевих громад фінансовими ресурсами дає додаткові можливості для макро- та мікроекономічного зростання. Таким чином, реформа децентралізації влади в першу чергу була спрямована на побудову людиноцентричного підходу до управління територіями, тобто основними завданнями було формування соціально активної громади, здатної покращувати власні показники соціально-економічного розвитку з метою підвищення рівня життя населення на територіях з різним рівнем початкового розвитку.

Українська реформа децентралізації влади була найефективнішою з усіх реформ, що розпочалися після подій Революції Гідності, визнаних Європейською спільнотою. Основою його успіху є формування нового покоління місцевої еліти, лідерів, робота яких спрямована на забезпечення територіального розвитку. Держава створює умови для того, щоб об'єднані територіальні громади могли реалізовувати власні проекти через

виділення спеціальних повноважень та фінансування, а місцеві громади реалізовували свій потенціал. Водночас, актуальною є проблема пошуку тих місцевих політиків, які матимуть достатню компетентність, знання, навички та управлінські здібності в нових умовах зміни системи державного управління та господарювання. Адже перед такими політиками постали принципово нові завдання та виклики. Побудова ефективної системи управління об'єднаною територіальною громадою на місцевому рівні є складним і комплексним процесом, пов'язаним не тільки з необхідністю адміністративного впливу і створення нових механізмів фінансування і реалізації проектів, а й з формуванням нової системи мислення, перш за все, мешканців самої громади, без активної участі яких неможливо ефективно впроваджувати процеси децентралізації.

Таким чином, ключовими завданнями продовження реалізації процесів децентралізації є нормативно-правове та організаційно-розпорядче забезпечення реалізації потенціалу територій шляхом підвищення участі громадськості представників громадськості у забезпеченні соціально-економічного розвитку. Як показав досвід багатьох розвинених країн, створення ефективних механізмів управління децентралізацією дозволяє місцевому самоврядуванню вийти на якісно новий рівень реалізації проектів місцевого розвитку, що важливо для розуміння мешканцями громад власної участі у прийнятті рішень щодо місцевого розвитку, спільної відповідальності за ці рішення та відчуття результатів таких рішень через підвищення рівня життя на певній території [1].

Перш за все, самоорганізаційний потенціал територіальних громад проявляється у здатності мешканців об'єднуватися для вирішення спільних проблем. В рамках таких ініціатив можуть створюватися громадські об'єднання, ініціативні групи, а також організовуватися масові заходи з метою покращення якості життя в громаді.

Крім того, територіальні громади мають можливість активно впливати на процеси місцевого самоврядування. Шляхом залучення до участі у місцевих виборах, утворення громадських рад та комітетів, мешканці можуть впливати на прийняття рішень, які стосуються їхнього регіону.

Крім того, самоорганізаційний потенціал територіальних громад є важливим фактором для розвитку громадянського суспільства. Він сприяє зміцненню демократичних цінностей, активізації громадянської участі та розвитку громадських ініціатив.

Отже, самоорганізаційний потенціал територіальних громад є важливим ресурсом для розвитку сучасного суспільства. Шляхом сприяння активізації громадян та їхньої участі в справах громади можна досягти більшого рівня соціальної взаємодії, політичної стабільності та економічного зростання.

Список використаних джерел:

1. Nepomnyashchyu O. M., Diegtiar O. A. Local self-government in Ukraine under conditions of decentralization: vector of development. <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-46-4.07>